

Sisi Museum

EXPERIENCE THE IMPERIAL HOFBURG

Sisi Múzeum

A Sisi múzeum egy részének belső látványai, a császárné szobrával

A Sisi múzeum egy részének belső látványai, a császárné szobrával

Az alig tizenhat éves Erzsébet bajor hercegnő 1854 áprilisában érkezett Bécsbe, hogy feleségül menjen unokafivéréhez, Ferenc József császárhoz. Az esküvő után beköltözött hofburgi lakosztályaába, és nyakig merült az osztrák monarchia császári világába. Fáradjon be most a Sisi Múzeumba, és tekintse meg a következő hat teremben látható kiállításunkat, amelynek címe „Sisi – mítosz és valóság.” Felhívjuk figyelmét, hogy innentől már nem szabad fényképezni.

31 A halál

1898. szeptember 10-én a következő hír rázta meg Európát: „Megyiilkolták Erzsébetet, az osztrák császárnét!” Erzsébet tragikus halála egy különleges egyéniség hányatott, boldogtalan és gyakran félreértett életének végét jelentette. A merénylet általi halál jelentősen hozzájárult azonban a Sisi-mítosz kialakulásához, amelyet Erzsébet szokatlan életmódjával már életében is táplált. Hogyan keletkezett vajon ez a mítosz? Induljunk, és próbáljuk megismerni a császárné igazi személyiségét!

32 A mítosz keletkezése

Az előttünk és mögöttünk elhelyezett két táblán olvasható újságkivágá-sok azt a kérdést igyekeznek megvilágítani, hogy halálakor milyennek látták Erzsébetet saját kortársai. A cikkekből kiderül, hogy Erzsébet – legalábbis életében – egyáltalában nem volt még az a mindenki által szeretett és körülrajongott, csodaszép császárné, hiszen a korabeli újságokban tulajdonképpen alig szerepelt. Tény ugyanis, hogy Erzsébetről csak ritkán tudósítottak, mivel császárnéként került minden nyilvános szereplést, valamint utolsó éveiben alig tartózkodott Bécsben. Mivel az újságokat a Monarchián belül cenzúrázták, arra alig volt lehetőség, hogy a császárnét valamely újságcikkben nyíltan bírálták volna. Az újságokban Ferenc József személye jóval nagyobb szerepet játszott, a nép szívébe zárta a „jó öreg császárt”, s biztosította szimpátiájáról. Ezt bizonyítják ezek az Erzsébet halála utáni újsághírek is, amelyekben az együttérzést főképpen az újabb súlyos sorscsapást elviselni kénytelen császár kapta. Csak tragikus halála után született meg a köztiszteletben álló, önzetlen és jó császárnévá stilizált Erzsébet alakja, amely azonban meglehetősen valótlan képet hagyományozott tovább róla.

33 Az ikon

Erzsébet életében még alig érdeklődtek a visszahúzódó és „furcsa” császárné iránt. Csak halála után ismerték fel, hogy a tragikusan elhunyt, boldogtalan, szép császárné alakjában óriási kereskedelmi lehetőségek rejlenek, és személyét azután már ennek megfelelően rajzolták tovább. Pillanatok alatt számtalan, a császárnéra emlékeztető emlékkép, emlékérem és egyéb emléktárgy árasztotta el a piacot.

34 Az emlékművek

Erzsébet halála után rengeteg emlékművet emeltek a császárnének. Bécset megelőzve 1901-ben és 1902-ben Budapesten két versenyt is hirdettek egy Erzsébet-emlékmű elkészítésére. Ezen lépések, valamint hasonló salzburgi intézkedések eredményeként Bécsben emlékműbizottság alakult. A méltó helyszín keresése során többször ütköztek a nézetek, míg végül a császár a Népkert (Volksgarten) mellett döntött.

35 A Klotz-szobor

A Salzburgnak szánt egyszerű álló alak ihlette meg Hermann Klotz bécsi szobrászművészt, aki a példaként szolgáló szobort egy további mozdu-lattal egészítette ki. A „Méltóságatljesen lépkedő” művet életnagysában és kispasztikaként is kivitelezték. A szobrász értelmezése nagy elismerést kapott. A kispasztika egyik példánya még a császár dolgozószobáját is díszítette a Schönbrunni kastélyban. Az itt kiállított életnagyságú pasztikát Ferenc Szalvátor főherceg, a császárné veje ajándékozta a köztársaságnak.

36 Erzsében – filmen

Végül is a filmek révén vált Erzsébet az egész világon ismert és szeretett „Sisivé”. Ehhez leginkább Ernst Marischka 50-es évekbeli Sisi-trilógiája járult hozzá, amellyel a fiatal Romy Schneider is berobbant a filmvilágba.

Alakítása meghatározta és máig meghatározza a fiatal, bájos, fesztelen „Sisi”-képet, amely azonban csak részben egyezik Erzsébet császárné valóságos személyiségével. Ismerkedjünk meg tehát közelebbről a történelmi személyiséggel, Erzsébettel:

37 Gyermekkora és ifjúsága Bajorországban

Erzsébet 1837. december 24-én született Münchenben, Miksa bajor herceg és Ludovika hercegnő, a bajor király lányának gyermekeként. Sisi – ahogy Erzsébetet családi körben nevezték – sok mindenben apjára hasonlított; a „népies” herceg szerette a természetet, szenvedélyes lovas és utazó volt. Sisi hét testvérével szabadon és fesztelenül nőtt fel Münchenben és a Starnbergi-tónál fekvő possenhofeni kastélyban, távol a szigorú udvari etikettől, a ceremóniáktól és a szertartási előírásoktól. Erzsébet egész életében különösen bensőséges viszonyban volt két évvel fiatalabb öccsével, Károly Tivadarral, akit a család csak „Gackel”-nek becézett. A bal oldali vitrinben lévő akvarell festmény a testvéreket ábrázolja. Ebben a teremben látható annak a ruhának az utánzata, amelyben Erzsébetet megörökítették a képen.

38 Eljegyzés Ischlben

1853 nyarán Sisi elkísérte édesanyját és nővérét, Ilonát – akit csak Nénének hívtak – Bad Ischlbe, hogy megünnepeljék unokafivérének, a fiatal Ferenc József császárnak a 23. születésnapját. Ennek az utazásnak a valódi oka azonban az a házassági terv volt, amelyet a két anya tervelt ki. Ferenc József fülig beleszeretett a tizenöt éves Sisibe: Az ünnepélyes eljegyzésre augusztus 19-én került sor. Sisi az öt körülvevő sok figyelmességtől félénk és csendes – Ferenc József pedig végtelenül boldog. Anyja, Zsófia főhercegnő is megértő a meglehetősen ijedt Sisivel szemben. Amúgy egyáltalán nem ellenezte fia választását, mint ahogy azt oly sokszor hangoztatták. Éppen ellenkezőleg, örült, hogy fiát ennyire boldognak láthatja.

39 A leánybúcsú-ruha

Az eljegyzés után Sisi Ischlből visszautazott Bajorországba, ahol azonnal hozzákézdtek az esküvői előkészületekhez. Sisit elkezdték felkészíteni a jövőbeni osztrák császárnéi szerepre – szorongása és félelme a bécsi udvarral szemben pedig egyre csak fokozódott. Érezte, hogy Bad Ischlben tartott eljegyzéssel a világtörténelem színpadára lépett, de ezzel személyes szabadságát áldozta fel. Erzsébetnek csak kevés ruhája maradt fenn. Ezek közé tartozik ez az úgynevezett leánybúcsú-ruha, amelynek itt egy másolata látható. Az eredeti ruha a bécsi Szépművészeti Múzeumban található, de konzerválási okokból ma már nem állítható ki. Erzsébet valószínűleg a Bécsbe történő elutazása előtti búcsúbálon viselte ezt a különleges ruhát. Különösen érdekesek a keleti díszítések a ruha stóláján, ahol a szultáni jelvény mellé egy arab feliratot is hímeztek, amelyet sikerült megfejteni, és fordítása így hangzik: „Ó Uram, micsoda szép álom.”

40 Az esküvő

Az 1854. április 24-én tartott esküvővel Erzsébet számára új életszakasz kezdődött. A szertartásos ünnepségek, az ellenséges pillantások és az óriási elvárások erején felül igénybe vették. A fiatal császárnéként adott első fogadásán könnyekre fakadt a kimerültségtől és elhagyta a termet. Erzsébet kezdetben megpróbált megfelelni az elvárásoknak. A császári párnak négy gyermeke született, a legidősebb leány, Zsófia azonban már kétéves korában meghalt. Erzsébet kétségbeesett, de uralkodnia kellett saját érzésein, mert azoknál sokkal fontosabbak voltak reprezentációs kötelességei.

41 Raab

A falon Georg Raab egyik festménye látható, amely 1879-ben a császári pár ezüstlakodalmára készült. A képen látható híres rubinékszer a Habsburgok azon koronaékszerei közé tartozik, amelyek nem maradtak fenn az utókor számára. A festmény melletti vitrinben a híres ékszer másolata látható.

42 Winterhalter

A fiatal császárné egyre inkább álmatlanságban, étvágytalanságban szenvedett és állandó köhögés gyötörte. Az orvosok tanácsára Madeirára utazott. Sisi tehát először mentesült újra mindennemű udvari kötelezett-ség alól, és roppantul élvezte az életet távol az udvari etikettől. Amikor Erzsébet két év távollét után visszatért a bécsi udvarba, mélyreható változás következett be. A bájos, de félénk és melankolikus lányból öntudatos, büszke szépség lett. Ebben az időben készültek Franz Xaver Winterhalter híres portréi is. A leghíresebb vitathatalanul az itt látható festmény, amely Erzsébetet 1865-ben, báli ruhában – az úgynevezett „csillagruhá-

ban” –, valamint hajában a híres gyémántcsillagokkal ábrázolja. Erzsébetnek ugyanis volt egy 27 darabos gyémántcsillag-készlete, amelyet később unokájára, Erzsébet főhercegnőre, Rudolf lányára hagyott. Az oszlop alakú, üveges vitrinben ezeknek a gyémántoknak a másolata látható.

43 A magyar királyné

Erzsébet szépségének hatalmát egyre gyakrabban használta fel teljesen tudatosan céljai eléréséhez. Tulajdonképpen alig izgatta az aktív politizálás, és csupán egyetlenegyszer avatkozott férje kormányzati ügyeibe, hogy síkra szálljon Magyarország érdekeiért. De Erzsébet erős vonzalmat érzett a temperamentumos és büszke magyarok iránt, akiket az 1849-es szabadságharc leverését követően a császár önkényuralmi módszerekkel kormányzott. Erzsébet a magyar érdekek lelkes szószólója lett, és szoros kapcsolatba került a vezető magyar politikusokkal. Kétségtelenül nagy szerepe volt abban, hogy Ferenc József végül aláírta a kiegyezést, amely elismerte Magyarország történelmi jogait és megteremtette az Osztrák–Magyar Monarchiát. 1867-ben a budai Mátyás-templomban került sor az ünnepélyes koronázásra, ahol Erzsébetet is magyar királynévá koronázták. .

44 A magyar koronázási ruha

Az Erzsébetet magyar királynéként ábrázoló arcképe előtt még egy ruha látható. Ez a magyar koronázási ruha másolata. A ruha a párizsi Worth-szalomban készült. Amikor a koronázás után Ferenc József és Erzsébet kilépett a Mátyás-templomból, akkor az ezerfős tömeg lelkesen éljenezte őket. Ezt követően Erzsébet hamarosan visszavonult, hogy a nehéz, uszályos ruhakölteményt egy puha túllból készült könnyebb ruhára cserélje. A ruha melletti oszlop alakú vitrinben a magyar koronázási ékszerek másolata látható. Az eredeti ékszerek mára már nem maradtak fenn. .

45 Reprezentálás

Erzsébet csak kelleetlenül teljesítette császárnéi kötelességeit: a reprezentálás és az udvari szertartások rendje terhes volt számára, viszolygott a bécsi udvar merev hierarchikus szerkezetétől és intrikáitól.

46 A lovaglás

Erzsébet a bécsi udvar kötöttségei elől a sportba, szépségkultuszába menekült és sokat utazott. Erzsébet egyik legnagyobb szenvedélye gyerekkora óta a lovaglás volt. Már édesapjától megtanulta a műlovaglás fortélyait, császárnéként is keményen edzett, és Európa egyik legjobb és legbátrabb lovasának számított. Lovasversenyeinek kihívásai sokszor a megvalósíthatóság határát súrolták. Itt láthatjuk először Erzsébetnek azt a tulajdonságát, hogy teljesen tudatosan kereste önnön határait: többek között akkor is, amikor a maximális erő kifejtést igénylő sportteljesítmé-nyei során veszélyes helyzetektől sem riadt vissza.

47 A szépség

Erzsébet korának egyik legszebb nőjének számított, s ennek teljes mértékben tudatában is volt. Napjának nagy részét szépségápolással töltötte. Különösen dús, majdnem földig érő hajára volt büszke, amelynek fésülése naponta 2-3 órát vett igénybe. Erzsébet számtalan kozmetikai receptet kipróbált, hogy megőrizze sokszor megcsodált szépségét. Ezek közül látható itt néhány eredeti recept. Erzsébet olyan különös módszerekre is esküdött, mint például hogy a nyers borjűhűsből bőr arcpakolást készítsen, amelyet aztán egész éjszakára az arcán hagyott. Erzsébet különös jelentőséget tulajdonított karscú alakjának. 172 centiméter magas és csupán 45-47 kiló volt. Csodálatra méltó a hihetetlenül keskeny, mindössze 51 centiméteres derékbőssége is. Erzsébet a legkülönbözőbb diétákat is kipróbálta, hogy súlyát megőrizze. A mérleg nagyon fontos szerepet játszott életében: naponta mérícskélte magát, és évei gyarapodtával egyre szigorúbb diétát tartott. Túlzottak azonban azok a pletykák, miszerint Erzsébet nyers húslével táplálkozott volna. Valójában a nyers borjűcombokat húslé-préssel összenyomták, s ezt a húslét fűszerezték és főzték meg, mielőtt Erzsébet megitta. Szintén a legendák közé tartozik az a híresztelés is, hogy Erzsébet állandóan kopl-alt, hogy karscú maradjon. A különböző cukrászdákból való számlák azt mutatják, hogy Erzsébet főleg a bonbonokat és a fagylatot kedvelte. .

48 Egészség

Az edzett és sportos császárné állandó orvosi kezelésben részesült. Tudta, hogy az egészséges testhez és a szép archoz ápolt fogsor is tartozik. A császárné fogorvosának műszerei és bizalmasának, Ferenczy grófnőnek írt levelei rendszeres kezelésekről tanúskodnak.

49 A középpont

Egyetlen fia, Rudolf 1889-ben bekövetkezett tragikus öngyilkossága után Erzsébet egyre inkább magába fordult, mindinkább emberkerülővé és megközelíthetetlenné vált, és már csak feketében járt.

50 A legyezők és a gyászékszerek vitrine

A legyezők, a fátylak és a napernyők már igen korán a császárné nélkülözhetetlen kísérői lettek, és a kíváncsi pillantások elől ezek mögé rejtette arcát. Gyűlölte, ha megbámulták, Ötven éves korában a következőket írta: „Lehet, hogy később majd mindig elfátyolozom magam, és még közvetlen környezetem sem láthatja arcomat.” A császárné gyászruháihoz fekete üvegyöngyből és fekete borostyánból készült gyászékszereket hordott. Jellemző volt, hogy ezek az ékszerek nem értékes kövekből készültek, mert a felhasznált anyag egyszerűségével is jelezni akarták az egyén visszafogottságát a gyászban.

51 A menedékhelyek

Erzsébet idővel megtanulta, hogyan érje el céljait az udvarnál, és olyan életet kezdett élni, amely megfelelt saját elképzeléseinek. Ezentúl kizárólag csak azt tette, amihez kedve volt, és egyre gyakrabban tagadta meg a császárné hivatalos szerepkörét. A császári pár elhidegült egymástól. Erzsébet mágiikus vonzalmat érzett a végtelen óceán iránt, és arról álmodozott, hogy szabadon szárnyalhat, akár a sirály: „Hontalan sirály vagyok...” Erzsébet nagy utazásokat tett, és menedékhelyeket keresett, olyan helyeket, ahol szabadon élhetett. Ilyen menedékhelynek számított a Budapest melletti gödöllői kastély, a bécsi Hermes-villa a lainzi állatkertben, valamint az Achilleion a görög Korfu szigetén. Itt a kedvenc görög mitológiai hőséről elnevezett gyönyörű villát építtetett pompeji stílusban, és értékes ókori műalkotásokkal rendezte be. De a mindig nyughatatlan császárné kis idő múlva még az Achilleion iránt is elvesztette érdeklődését, s el is akarta adni. Erre azonban már csak halála után került sor.

52 Titánia

A fiatal kora óta verselő Erzsébet egyre gyakrabban menekült az ábrándos költészetbe. Szerette Homéroszt, és eszményképe, Heinrich Heine által ihletve számtalan verset írt, amely családottságáról, mé-labújáról és vágyairól mesél, de ugyanúgy tanúskodik embergyűlületéről és fokozott elszigetelődéséről is. Erzsébet a Shakespeare Szentivánéji álmában szereplő Titánia tündérkirálynővel azonosította magát. Ferenc József Erzsébetnek még a bécsi lainzi állatkertben található Hermes-villában lévő hálószobáját is a Szentivánéji álomból vett jelenetekkel festette ki, hogy szeretett feleségének örömet szerezzen. A villát Erzsébet „Titánia varázskastélyának” nevezte.

53 Utazásai

„Csak ne kelljen sokáig egy helyen ülni!” – írta Erzsébet. Erzsébet messzeség iránti elvágyódása egyre erősödött, s minél távolabb került Bécstől, annál jobban érezte magát. Azzal az ürüggyel, hogy rossz az egészsége, nagy utazásokat tett, idegen országokat és kultúrákat akart megismerni. Főleg a hajútakat szerette, különösen ha erősen hullám-zott a víz, mert akkor nagyon közel érezte magát az elemekhez. Jachtjának fedélzetén volt egy üvegpavilon, ahonnan szabad kilátása nyílt a tengerre. Volt, hogy a tenger annyira viharos volt, hogy a legénység már az életéért rettegett, akkor a fedélzeten egy székhez kötöztette magát és kijelentette: „Úgy teszek, mint Odüsszeusz, mert hívogatnak a hullámok.”

54 Úti patika

A császárné 63 részből álló kézi patikája számos mustártapaszon, mullpólyán, krémen és üvegcsén kívül kokaininjekciót is tartalmazott, ami mai szemszögből felettébb érdekesnek tűnik. Az ópiumkészítménye-ket annak idején másképp használták az orvoslásban, mint napjainkban. Miután ismerték a kokain görcsoldó és hangulatjavító hatását, menstruá-ciós panaszok esetén és a változó korban intravénásan adják be.

55 Az udvari szalonkocsi

Amennyire igénytelen volt Erzsébet a hajóújtjai során, annyira fényűzően alakították ki a kizárólag neki épített udvari szalonkocsit, amellyel egész Európát beutazta. Az udvari szalonkocsi lakószalonjának a rekonstrukció-ja látható itt. Az eredetiben megőrzött hálókocsi a Bécsi Műszaki Múzeumban tekinthető meg.

56 Úticéljai

„Az úticélok csupán azért kívánatosak, mert közöttük van az utazás. Ha valahol megérkeznék és tudnám, hogy onnan soha többé nem távolod-

nék el, akkor egy paradicsomi tartózkodás is pokollá válna számomra” – írta Erzsébet. Nyughatatlansága egyre fokozódott. Mind családjá, mind bizalmasai egyre inkább aggódtak a mélabús császárnéért. Lánya, Mária Valéria 1897-ben a következő sorokat írta naplójába:„Sajnos édesanya sokkal inkább, mint valaha, egyedül akar lenni... és csak szomorú dolgokról beszél.”

1898 májusában pedig ezt írta:„...az a mély szomorúság, amely korábban csak néha-néha telepedett anyára, most már örökös kísérőjévé vált. Ma anya ismét azt mondta, hogy gyakran vágyik a halálra...”

57 A merénylet és a temetés

1898 szeptemberében Erzsébet többhetes kúrán tartózkodott a Montreux melletti Territetben. Udvarhölgyével, Sztáray Irmával szeptem-ber 9-én kirándulást tett Prégnybe, hogy meglátogassa Rothschild bárónőt. Este Genfbe utazott, az éjszakát is ott töltötte, másnap akart visszautazni Montreux-be. Mint mindig, most is álnéven, Hohenembs grófnéként vett ki szobát a Beau Rivage szállodában, hogy ne ismerjék fel. Indiszkréción folytán azonban egy másnapi genfi újságban megjelent egy hír, hogy az osztrák császárné a szállodában szállt meg. Ezt a hírt az olasz anarchista, Luigi Luccheni is olvasta, aki valójában azért jött Genfbe, hogy meggyilkolja az orléansi herceget. A herceg az utolsó pillanatban azonban megváltoztatta útirányát, és mégsem utazott Genfbe. Ez azonban kevésbé zavarta Lucchenit, hiszen a véletlen sokkal prominensebb áldozatot sodort az útjába. Szeptember 10-én délelőtt Erzsébet még vásárolgatott és felkereste kedvenc cukrászdáját is. Délben akart hajóra szállni, hogy visszautazzon Montreux-be. Luccheni a kikötőhöz vezető úton várta lesben, a császárnéra vetette magát, és ráspolyt dőfött a szívébe. Erzsébet a földre rogyott, majd rémülten fel is állt, és abban a hiszemben, hogy csak ellökték, gyorsan a hajóra sietett, nehogy lekésse. Nem sokkal később a császárné összeesett, és csak a fűzője megnyitása-kor fedezték fel az apró szúrt sebet. A hajó azonnal visszafordult, a haláló-san megsebesített császárnét visszavitték a szállodába, ahol rövidesen azonban meghalt. Amikor Ferenc József megkapta a hírt, csak annyit mondott: „Nem is tudják, mennyire szerettem ezt a nőt.”

Császári lakosztályok

58 Az órszoba

Innen juthatunk a császári pár történelmi lakosztályaiba. Először Ferenc Józsefébe, s ehhez csatlakozik aztán Erzsébet magánlakosztálya.

59 Az audiencia-váróterem

Ferenc József a Birodalmi Kancellária épületét választotta ki lakosztálya számára. A hivatali helyiségek mellett itt voltak magán-lakórészei is, melyeket 1916-ban bekövetkezett haláláig használt. A császár hetente kétszer tartott audienciát, az időpontokat a Bécsi Újságban (Wiener Zeitung) tették közzé. Miután valaki személyes időpontot kapott, a díszes császári lépcsőházon keresztül juthatott ebbe a terembe, ahol addig várakozott, míg bebocsátották az audienciaszobába. A falakat három óriási falfestmény díszíti, melyeket Johann Peter Krafft festett 1832-ben. A képek Ferenc József császár nagyapjának, a német-római császárként II., osztrák császárként I. Ferenc életének eseményeiről mesélnek.

60 Az audienciaszoba

Itt a császár állva fogadta az audienciára érkezőket, és utána ő vitte a szót. A pulpituson feküdt az audiencialista, amelyen az audiencián résztvevők sorrendje és érkezésük indoka szerepelt. A kihallgatáson lehetett bemutatkozni a császárnak vagy valamely kitüntetésért köszönetet mondani, esetleg kegyelmet kérni saját vagy hozzátartozók részére, vagy bármilyen magánügyet előterjeszteni. Mivel Ferenc József egy-egy délelőtt akár száz személyt is fogadott, az audiencia rendszerint csak néhány percig tartott. A császár általában enyhe főhajtással fejezte be a kihallgatást.

61 A konferenciaszoba

Ebben a teremben voltak a miniszteri konferenciák, az úgynevezett „minister conseils,” amelyeken mindig a császár elnökölt. A márvány mellszobor és a hátsó falfülke mellett, jobbra látható diszkard Radetzky tábornagra, a Monarchia egyik leghíresebb katonájára emlékeztet. A tábornagy neve azonban mégis idősebb Johann Strauß szerzeményének, a „Radetzky-induló”-nak köszönhetően vált halhatatlanná. A festmények az 1849-es magyar forradalom csatajeleneteit ábrázolják. A háttérben lévő nyitott ajtón keresztül az úgynevezett császári gardróbszoba látható, amelyben Ferenc József idejében azok a szekrények és fiókos szekrények álltak, amelyekben a császár ruháit tartották. Ferenc József szinte

kizárólag egyenruhát hordott. Csupán magánutazásai alkalmával öltött civil ruhát, vadászakor pedig bőrnadrágot, zöld mellényt, túrabakancsot és stájerkalapot viselt..

62 A császár dolgozószobája

Ferenc József nagyon komolyan vette a többnemzetiségű Birodalom császáraként ráháruló felelősséget, és feladatát nem a pazar reprezentálásban látta. Élete során sokkal inkább az 56 millió lakost számláló Birodalom első hivatalnokának érezte magát. Ezért a nap nagy részét dolgozószobájában töltötte, hogy minden aláírandó aktát átanulmányo-zhasson. Munkanapja reggel öt óra előtt kezdődött, és csak késő este, a nyilvános díszvacsorák, fogadások és bálok után fejeződött be. Az íróasztal mögött, valamint a baloldali falon Erzsébet kibontott hajú portréi láthatók, amelyeket Franz Xaver Winterhalter festett. Ezek a festmények voltak a Ferenc József által csak„angyali” Sísinек nevezett szeretett feleség kedvenc ábrázolásai. A háttérben látható nyitott tapétaajtó az udvari komornyik, Eugen Ketterl szobájába vezet. Ó volt felelős Ferenc József személyes horgylétéért, mindig a császár rendelkezé-sére kellett állnia. Ő találta föl az íróasztalnál a császár reggelijét, valamint a kisebb étkezéseket is ő szervizozta..

63 A császári hálószoba

Ezt a szobát akkor rendezték be a császár hálószobájának, amikor a császári pár külön hálószobába költözött. Ferenc József ebben az egyszerű vaságyban aludt, s ez mutatja a császár spártai életstílusát is. Ferenc József napjait jóval virradat előtt, általában reggel fél négykor kez-dte, csupán nagyobb ünnepeké után engedett meg magának még egy órai alvást. A császárt először egy „fürdető” fürösztötte meg egy kaucsuk fürdőkádban, amelyet minden nap felállítottak a hálószobában. Az ágy előtti, a napi higiéniaáa szolgáló, egyszerű piperasztal arról tanúskodik, hogy a császár magánhelyiségeit csupán szerény felszereléssel látta el, és mindenfajta luxust feleslegesnek tartott. Miután a császár felöltözött, az ágytól jobbra látható imazsámolyon térdelve mondta el mindennapi reggeli imáját. A reggelit a dolgozószobájában tálalták.

64 A Nagy szalon

A terem kialakítása – a császári lakosztályokhoz hasonlóan – nagyrészt a XVIII. századra nyúlik vissza, míg a bútorzat Ferenc József idejéből való. Ugyanúgy, mint a Hofburg összes termét, a Nagy szalont is kerámiakály-hákkal fűtötték. A kályhákat a császári és a királyi udvari kályhafűtők eredetileg kizárólag kívülről, a termék mögötti fűtőfolyosón át fűtötték fával, így a termeket nem piszkították be. 1824-től aztán folyamatosan beszerelték a Meißner-féle légfűtést, amely úgy működött, hogy a kályhákat csővezetékeken keresztül forró levegővel fűtötték.

65 A Kis szalon / Miksa mexikói császár emlékszobája

Ez a terem Ferenc József idejében dohányzószalonként szolgált, ahova a férfiak visszavonulhattak, ugyanis nők jelenlétében nem volt szokás dohányozni. Ma ez a terem Miksa mexikói császár, Ferenc József öccsének emlékszobájának van berendezve. Miksa arcképe a jobb oldali falon látható. Miksa 1864-ben elfogadta a mexikói császári koronát és nagyravágyó feleségével, Sarolta belga hercegnővel Mexikóba utazott. Sarolta bírta rá férjét, hogy a nehéz politikai helyzet dacára elfogadja a koronát – az ő portréja látható a bal oldali falon. Ezt követően azonban Franciaország hamarosan visszavonta a megígért támogatást, és ezzel Miksa teljesen kiszolgáltatott maradt a Benito Juárez vezette felkelőkkel szemben. Elfogták és végül 1867-ben ki is végezték. Ezzel a teremmel zárult a császári termék sora.

66 Erzsébet császárné lakosztálya: a lakó- és a hálószoba
1857-től az Amalienburg fő emeletén, amely a császár lakosztályához kapcsolódott, Erzsébet lakott. Erzsébet ezt a termet mind magán lakószalonként, mind pedig hálószobaként használta. A spanyolfallal körülvett ágy a szoba közepén állt. Erzsébet a hátsó ablakmélyedésben lévő íróasztalnál bonyolította levelezéseit és itt írta néhány versét is. Most végrendeletének egy másolata látható itt.

67 Az öltöző- és tornaszoba

Az öltöző- és tornaszoba Erzsébet legfontosabb és egyben legszemélyes-ebb helyisége volt, amelyben a legtöbb időt töltötte. Balra látható Erzsébet pipereasztala, amelynél naponta 2–3 órát töltött frizurakészítéssel. Ezeket az órákat a császárné főleg olvasásra és nyelvtanulásra használta. Erzsébet az angol és a francia mellett jól beszélt magyarul is. Főleg az ókori görög világot és mitológiát szerette – a pipereasztal melletti kis széken legtöbbször görög felolvasója,

Constantin Christomanos ült, aki a frizurakészítés hosszadalmas procedúrája közben a császárnének Homérosz Odüsszeiájából vagy Iliászából olvasott fel, vagy a császárné görög feladatait ellenőrizte. Erzsébet egyébként az ógörögöt és az újgörögöt is elsajátította. De ebben a helyiségben végezte a császárné az egész udvar nagy megrökönyödését és értetlenségét kiváltó napi tornaprogramját is, hogy megőrizze karcsú vonalait és jó kondícióját. Itt látható az erre a célra használt bordásfala, nyújtója, valamint valamint az ajtókeretre felszerelt gyűrűi. .

68 A toalett

Az öltözőszobából, mint egykor Erzsébet is, a császárné tisztálkodóhelyi-ségeibe juthatunk. Az átjáróban jobbkéz felől a császárné toalettja látható. Erzsébet angol WC-je festett, delfin formájú porcelán. Mellette egy kis mosdó látható.

69 A fürdőszoba

1876-ban az öltözőszoba mögött Erzsébet – a császári családban elsőként – a mai elvárásoknak megfelelő, saját fürdőszobát alakíttatott ki magának. A bal oldalon áll a császárné horganyzott rézlemezből készült egykori fürdőkádja; a hozzá tartozó szerelvények, valamint a fürdőkád-betét sajnos nem maradtak fenn. Erzsébet itt vette gyakori gőz- vagy olajfürdőit, valamint a vérkeringést és a vérellátást serkentő hideg fürdőket is. Itt került sor az egy egész napot igénybe vevő hajmosás procedúrájára is, amelyet azzal a keverékkel végeztek, amit külön Erzsébet számára készítettek tojássárgájából és konyakból. Különösen érdekes a régi linóleumpadló, amely akkoriban nagyon modern találmány volt. Az ajtón keresztül a két, úgynevezett„Bergl-szobába” jutunk, amelyek valószínűleg a császárné öltözőjéül szolgáltak.

70 A „Bergl-szobák”

A„Bergl-szobák” nevüket Johann Bergl festőről kapták, aki ezeket a szobákat 1766 körül festette. A teljes egészében kifestett falaknak köszönhetően gazdag növény- és állatvilággal teli, fantasztikus, egzotikus tájon érezhetjük magunkat. Időzőn pár percig a képek előtt, és fedezze fel a fantáziatáját életre keltő, számtalan apró részletet, mint például a kis madarakat, lepkéket és egzotikus gyümölcsöket! Innen a császárné Kis szalonjába jutunk. Mielőtt azonban itt jobbra fordulnánk, tekintsük meg balra a császárné Nagy szalonját (71-es terem).

71 A Nagy szalon

Ezt a termet Erzsébet főleg fogadószobaként használta. A sarokban látható márványszobor Polyhymniát, a kilenc múza egyikét ábrázolja, Antonio Canova alkotása. 1816-ban került Bécsbe, a Lombard-Velencei Királyság ajándékeként II./I. Ferenc császár számára. Az itt látható, megterített reggelizőasztal arra emlékeztet, hogy a császári pár néha itt reggelizett együtt – ennek korabeli ábrázolását láthatjuk.

72 A Kis szalon

Most a császárné Kis szalonjában tartózkodunk. Ezt a szobát eredetileg Ferenc József császárról, valamint Erzsébet gyermekeiről: Gizelláról, Rudolfról és Mária Valériáról készült festmények díszítették.

73 A nagy előszoba

A szomszédos Lipót-szárnyban található lépcsőházon, az „Adlerstiege”-n keresztül jutott a császárné a kapusszobán és az előszobán át a lakosztá-lyába.

A falon látható festmények a XVIII. századot, Mária Terézia korát idézik. Ebben az időszakban, Ferenc József uralkodása idején példaértékű volt a bécsi udvar neorokokók stílusú lakáskultúrája.

Az egyik képen Gluck„Il parnasso confuso”, a másikon pedig Gassman “Il trionfo d’amore” című híres operája látható, amelyeket Mária Terézia gyermekei mutattak be. A képek egyikén Mária Antóniát, Mária Terézia legfiatalabb lányát balett-táncosként ábrázolták. .

74 A Sándor-lakosztály / az átjárószoba

1814 és 1815 között Európa minden megkoronázott vezetője Bécsben tartózkodott, hogy Napóleon bukása után újra felosszák Európát. Az Amalienburg északi helyiségeiben (a Ballhausplatzcal szemben) a bécsi kongresszus alatt Sándor cár lakott. Amikor Erzsébet volt az Amalienburg lakója, akkor ez volt a császárné magánmeghívásainak a helye, utoljára pedig 1916 és 1918 között az utolsó osztrák császár, I. Károly hivatali helyiségei voltak itt.

75 A Vörös szalon

Ezt a termet, amely utoljára I. Károly császár fogadószalonja volt, a párizsi

gobelinmanufaktúra 1772-ben és 1776-ban szőtt értékes kézimunkái díszítik. A medaillonok képeihez Francois Boucher festményei szolgáltak mintául. A bútorok, a paraván és a kályhaellenző is gobelinnel vannak bevonva. Az összeállítás XVI. Lajos francia király ajándékai voltak sógorának, II. József császárnak.

76 Az étkezőszalon

Ebben a teremben úgy terítették meg az asztalt, ahogy az Ferenc József idejében kisebb körben elköltött, családi vacsoránál szokásos volt. A gálavacsorákra kizárólag a rezidencia nagy dísztermeiben került sor. Az asztal a „legfelsőbb udvari asztal” előírásai szerint van megterítve, még a legszűkebb családi körben elköltött vacsora is szigorú ceremónia szerint zajlott. Az asztalt mindig ünnepélyesen feldíszítették, közepen virágok-kal, gyümölcsökkel és édeségekkel ékesített, aranyozott asztaldíszek álltak. Az ezüst tányéralátéteken művészien hajtogatott damaszt asztalkendők voltak. Mindig csak egy fogáshoz terítettek, a leveshez és a desszerthez porcelántányérokat, az összes többi fogáshoz ezüstitányéro-kat használtak. Az ezüst evőeszközökön a kétféjű sas látható. Minden fogáshoz más bort szervíroztak, mindig más pohárban. A zöld poharat rajnai borokhoz használták. Ezenkívül mindenkinek saját boros- és vízeskancsója, valamint sótartója volt. Az ételeket az udvari konyhából fűtött melegítődobozokban szállították az adott lakosztályba és ott egy szomszédos helyiségben szén-, később pedig gázrezsón tartották melegen, hogy mindig frissen és megfelelő hőfokon találhassák őket.

A császár az asztalnál közepen ült, vele szemben pedig díszvendége, és így következtek a vendégek, rokonsági fok vagy rang szerint. Hölgyek és urak mindig felváltva ültek, társalogni csak az asztalszomszédokkal szabadott. A vendégeknek a császárral egyidőben szolgáltak fel, aki azonnal hozzálátott az evéshez. Mihelyt a császár letette evőeszközét, a fogást befejezettnek nyilvánították, és az asztalt azonnal leszedték. Ezért a császár mindig ügyelt arra, hogy csak akkor tegye le az evőeszközét, ha a vendégei befejezték az evést. Egy vacsora 9–13 fogásból állt és legfeljebb 45 percig tartott, a kávét és a likőrt azt követően egy másik teremben szolgálták fel, ahol a férfiak dohányozhattak is.

Ezzel befejeződött a császári lakosztályokat bemutató körsétánk. Ha érdekli ez a téma és szeretne még többet megtudni arról, hogyan laktak a bécsi császári udvarban, tekintse meg a császári udvar bútorainak gyűjteményét, ahol a Habsburgok legkülönbözőbb rezidenciáiból számos berendezés és enteriőr látható.

A császári lakosztályok kijáratával szemben található a 3-as metrő megállója, ahonnan 3 megállót utazva (5 perc) kényelmesen el lehet jutni a császári udvar bútorgyűjteményéhez.

Nem utolsó sorban pedig fel szeretnénk hívni figyelmét a Schönbrunni kastély, a császári család egykori nyári rezidenciájának lakosztályaira.

A császári lakosztályokat elhagyva a Ballhausplatzra ér – közvetlenül az osztrák szövetségi elnök hivatali helyiségeinek bejárata mellett, és a szövetségi kancellári hivattalal szemben jut ki a térre. A tájékozódáshoz a kijáratnál található térkép is segítséget nyújt.

Végezetül köszönjük látogatását, amellyel hozzájárult a császári lakosztályok fenntartásához. További kellemes bécsi időtöltést kívánunk!

